

is igen jótékony hatásának bizonyult, mert a plántákat, illetőleg a talajt, a nap közvetlen sugarai ellen védi.

Ennyiből áll ez, mit e fanemről jelenleg elmondani kívántam, bár róla még ezenkívül igen sok érdemest lehetne följegyezni, még sem teszem azt, már csak azért sem, hogy ehhez mások is hozzájárulhassanak.

Hartig Tivadar †.

A könyörtelen halál erdészeti szakunk ismét egyik fő diszét ragadta el.

Dr. Hartig Tivadar, braunschweigi főerdőtanácsos és nyugalmazott műegyetemi tanár, f. é. márczius 26-án, munkás élete 76-ik évében jobb életre szenderült.

Hartig Tivadar, Hartig György Lajosnak, az erdészeti szak kétségkívül legérdemesebb uttörőjének fia, s dr. Hartig Róbertnek, az erdészeti pathologia megállapítójának, atyja volt.

Miután nem czéлом az elhunynak rendkívül nagy körrel bíró irodalmi működését részletesen felsorolni, a következőkben csak azt említem, a mit az igazságos kegyelet mindazoktól követel, a kik az elhunynak irodalmi működését részrehajlás nélkül tisztelni tanulák.

Hartig Tivadar teremtő szelleme az erdőgazdaságtant, növény- és rovarant számos, örökbecsű vívmánnyal gazdagította.

Erdészeti működésére vonatkozólag elég azt feleleveníteni, hogy ő volt az első, a ki a termési táblák szerkesztésénél a próbaállabok szerint való eljárást alkalmazta és leírta; mely eljárás, mint ismeretes, a mintatörzsek általános használatban lévő újabb módzatjainak alapját képezi.

Nemcsak az erdészek, hanem Európa tudományos növényészei is Hartig Tivadar személyében évtizedeken keresztül érdemes vezérek egyikét tisztelik.

A növénytan terén legutolsó munkája az 1878-ban kiadott növényboncz- és élettan, melyben 1833 – 1861-ig végrehajtott búvárlatainak gyümölcset röviden összefoglalta. E mű tizenhét évvel későbbben jelenvén meg, kezdőknek nem való, de a tudományos növényanatom és physiologus előtt még mindig nagy becses bir.

Az entomologia terén a levél-, fa és gubódarázsokról értekező munkái által szintén európai hirnévre tett szert; miután számos új fajt fedezett fel s az addig ismerteket pontosabban leírta, ábrázolta s helyesebben osztályozta. Idevágó munkái által a némethoni levél- és fadarázsok száma 285-ről 430-ra szaporodott; Linné és Fabricius által leirt gubódarázsok öt faja 22 nemmel s legalább 150 helyes fajjal gyarapodott; végre az ő búvárlatai az erdőkáros hernyókban élősködő *Ichneumon* és légyféleket közel 70 fajjal gazdagították.

Ratzeburg erdészeti rovarokat tárgyaló nagy munkájának művészeti kiállítása nagyrészt Hartig Tivadar személyes közreműködésének köszöni keletkezését.

Ha az erdőgazdaságtan, növénytan és entomologia terén felmutatható számos irodalmi munkáival fáradságos tanári működését párhuzamba vonjuk, úgy be kell látnunk, hogy Hartig Tivadarral az erdészek és természetbuvárok sorából a legtermékenyebb teremtő szellemek egyike távozott; halálával egy rendkívül munkás élet lett befejezve, mely párját egyhamar nem fogja találni. Tisztelet emlékének!

Sz. G.